

Pedagógiai Program

Hajdúszováti Óvoda
és Mini Bölcsőde

Tartalomjegyzék

I. Bevezető	3. o.
II. Óvodai nevelésünk célja, feladatai, alapelvei	6. o.
II.1. Gyermekkép	7. o.
II.2. Óvodakép	8. o.
II.3. Az óvodánk célja	8. o.
II.4. Alapvető feladatok	8. o.
II.5. Az óvodai nevelés alapelvei	9. o.
III. Óvodai nevelésünk alapvető keretei	11. o.
III.1. Az egészséges életmód alakítása	11. o.
III.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	12. o.
III.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	14. o.
IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei	15. o.
IV.1. Személyi feltételek	15. o.
IV.2. Tárgyi feltételek	15. o.
IV.3. Az óvodai élet megszervezése	16. o.
IV.4. Az óvoda kapcsolatai	18. o.
IV.4.1. Családdal való kapcsolat	19. o.
IV.4.2. Intézményekkel való kapcsolat	20. o.
V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	22. o.
V.1. Játék	22. o.
V.2. Verselés, mesélés	24. o.
V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	27. o.
V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	28. o.
V.5. Mozgás	30. o.
V.6. A külső világ tevékeny megismerése	33. o.
V.7. Munka jellegű tevékenységek	36. o.
V.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	37. o.
VI. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	39. o.
VII. Gyermekvédelem az óvodában	41. o.
VIII. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei	43. o.
IX. Az óvodai csoportok és a gyerekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése	44. o.

Törvényességi háttér

- **2011. évi CXC. törvény a Nemzeti Köznevelésről**
- **a 363/2012 (XII.17.) az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló Kormányrendelet**
- **20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról**
- **137/2018. (VII.25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról**
- **A 32/2012.(X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve**

A törvényi megfelelést szolgáló egyéb adatok:

- A nevelés és fejlesztés magyar nyelven folyik.
- A hitoktatás a törvényi előírásoknak megfelelően az óvoda épületében biztosított helyiségben történik – évente a szülői igényeket felmérve.

I. Bevezető

Intézmény neve és címe:

Hajdúszováti Óvoda és Mini Bölcsőde

4212 Hajdúszovát Hősök tere 8.

OM azonosítója: 030983

Intézmény típusa:

Önkormányzati fenntartású intézmény

Hajdúszovát az ország keleti részén, a történelmi Hajdúság területén, Hajdúszoboszlótól 9 km-re, Debrecentől 20 km-re helyezkedik el. Lakosainak száma a legutóbbi adatok szerint 3147 fő. Településünkön, - akárcsak a régió más területén - nagyon kevés a munkalehetőség, ennek következtében egyre több az inaktív lakosok száma (munkanélküliek, szociális ellátásból élők).

Mint a régió más településén itt is jellemző a magas gyermekszám, ami főleg a hátrányosabb helyzetben lévő családokra igaz. A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma igen magas.

Nem ritka ma már, hogy a lányok /többnyire romák/ az első gyermeküket 13 - 15 évesen szülik. Mire elérik a nagykorúságot sokszor már a második gyermek is megszületett. A családi jogállásra jellemző, hogy a nagymama, vagy idősebb testvér lesz a gyermek gyámja. Ez azt jelenti, hogy egyre emelkedik azoknak a családoknak a száma, ahol több generáció él együtt. A korai gyermekszülés eredménye lehet még az is, hogy a biológiai érettség fennállásáig, ami egyre kitolódik (40 - 45 év) nem ritka a 6 - 8, vagy akár a 10 gyermek születése sem. A védőnő tapasztalatai szerint egyre több azon édesanyák száma, akik 40 év felett is vállalnak gyermeket, ezzel biztosítva megélhetésüket.

Az utóbbi időben a kényszervándorlások miatt lényegesen megváltozott a lakosság összetétele. A fiatalok a munkahelyek hiánya miatt elköltöznek a faluból, ugyanakkor lényegesen megnőtt a városi elszegényedett családok kiköltözése, mely jelenség által halmozódnak a helyi szociális problémák.

A községben egy óvoda van 6 csoporttal, de sajnos 3 külön feladatellátási helyen működik. Ez nagyon megnehezíti az óvodapedagógusok, dolgozók egymás munkáját segítő kooperációját, az információk megfelelő áramlását. Az intézményünkbe járó gyermekek száma a nevelési évközben is folyamatosan változik a beköltözések és elköltözések, illetve az előjegyzett gyermekek érkezése miatt.

A **Központi épület** (2014-ben ünnepeltük fennállásának 120 éves évfordulóját) három csoport elhelyezésére alkalmas. A csoportszobák megfelelően tágasak, viszont udvara kicsi. Az épület komfortosítási törekvések ellenére elavult, az épület a kor követelményeinek nem felel meg. A

helyiségek száma korlátozott, elrendezése előnytelen. A gyermeke számára nehezen megközelíthetőek a kiszolgáló helyiségek, az egyetlen mosdó a csoportszobáktól igen távol van. Próbáljuk úgy alakítani a gyermekek elhelyezését, hogy ebben az épületben legyenek a nagycsoportosok, illetve azok a gyermekek, akik iskolakezdés előtt állnak és külön fejlesztésre szorulnak.

Ez azért fontos, mert a munkánkat segítő szakemberek (logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus) könnyebben tudnak a beiskolázás előtt álló gyermekekkel foglalkozni.

A csoportszobák felszereltsége megfelelő. Az IPR által biztosított forrásokból új gyermekbútort és ágyakat, számos fejlesztő játékot tudtunk vásárolni. Az öreg óvodánk modern belsőt kaphatott. Itt az egyik csoportszobánkban 2013. óta interaktív tábla is van, amit pályázaton sikerült megnyernünk. Óvodásaink az iskolába érkeve így már önállóan tudják használni a programokat.

A **Csokonai utcai** telephelyünk épülete eredetileg orvosi rendelő és szolgálati lakás céljára épült. Az épület funkcionálisan nem alkalmas az óvodai feladatellátásra. A csoportszobái és kiszolgáló helyiségei nagyon kicsik. Az udvara viszont hatalmas, amit - szintén pályázati forrásból - szép,

korszerű udvari játékokkal felszerelve – olyanná varázsoltak, mint egy hatalmas játszótér. A fedett térkövezett teraszon esős időben is megoldott a levegőzés. Itt két csoport működik.

A **Széchenyi utcai** egységben egy csoport van elhelyezve. Hatalmas csoportszobája van és udvara is egy csoport számára megfelelő méretűnek mondható. Ebben az épületben van a tornaszoba is, amit az IPR által nyújtott támogatásból sikerült megfelelő fejlesztő tornaszerekkel, eszközökkel felszerelnünk.

A gyermekek különböző szociális háttérrel rendelkező családokból érkeznek. Az objektív helyzetnek megfelelően óvodánk egyik kiemelt feladata a korai felzárkóztatás, a hátrányok csökkentése, a gyermekek differenciált fejlesztése, a sajátos nevelési igényű, és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek beintegrálása az óvodai nevelésbe, esélyegyenlőség megteremtése, felkészítésük a kudarcmentes iskolakezdésre.

A község lakossága, a szülők, elismerik és jónak ítélik nevelőmunkánkat. A felmérések azt igazolták, hogy reálisan látják az óvoda feladatait, tudják, hogy a gyermekek nevelése csak együttes munka eredményeként valósulhat meg.

Személyi feltételek:

Óvodánkban a dolgozók a törvényi előírásoknak megfelelő szakmai végzettséggel rendelkeznek.

- 12 fő óvodapedagógus, aki közül 1 fő jelenleg függetlenített vezetőként irányítja az intézményt
- 6 szakképzett dajka,
- 2 fő pedagógiai asszisztens odaadó, lelkes munkája
- az intézmény zavartalan működését 1 fő óvodatitkár segíti.

Néhány éve két csoportban az óvodapedagógus pedagógiai asszisztens segítségével dolgozik. Az utóbbi években folyamatos személyi változások történtek. Az üres álláshelyek betöltése nehézséget jelent, mivel helybeli jelentkező nincs, de a kiutazó pedagógusok is idővel állást kapnak lakóhelyükön. Ennek ellenére igyekszünk felülkerekedni az esetlegesen felmerülő nehézségeken.

Nevelőtestületünk nyitott, együttműködő, másságot elfogadó, vidám kollektíva, akik igen összetartó, egymást segítő, minden új dologra, ismeretre nyitott emberekből áll. A megszerzett tudást, az új ismereteket szívesen adjuk át, ezzel is segítjük a közös színvonalas munkát annak érdekében, hogy a gyermekek és szüleik részéről érkező folyamatosan változó igényeknek meg tudjunk felelni.

Együttműködésünkben a kölcsönös tisztelet, az óvodások iránt érzett felelős gondolkodás a meghatározó. A szakmai munkaközösségi foglalkozások és esetmegbeszélések mellett hagyomány a csoportokban történő hospitálás is.

Napi kapcsolatban állunk egymással. Szakmai tudásunkkal, tapasztalatainkkal segítjük egymást, annak ellenére is, hogy három külön telephelyen dolgozunk.

II. Óvodai nevelésünk célja, feladatai, alapelvei

Óvodánkba nagyon eltérő, de főleg hátrányos szociokulturális környezetből érkeznek a gyermekek. Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Kiemelt feladatunknak tekintjük:

- a gyermekek korai felzárkóztatását,
- a hátrányok csökkentését,
- a differenciált fejlesztéssel az esélyegyenlőség megteremtését.
- a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését.
- figyelünk a tehetséggondozásra, a multikulturális értékeinknek a megőrzésére.

Óvodásainknak térítésmentesen néptánc és hittan foglalkozásokon való részvételt biztosítunk.

Nevelőtestületünk elkészítette az óvoda saját programját, melynek megírásakor a környezeti nevelés és az egyéni differenciált fejlesztés biztosítása volt az alapvető cél. A szabadjáték fontosságát tiszteletben tartjuk, ennek feltételeit biztosítjuk.

- Fontosnak tartjuk, hogy megismerkedjenek községünk nevezetességeivel, a hagyományok ápolásának fontosságával, értékével. Ugyanakkor a környezet szeretetére, környezettudatos magatartásra neveljük őket.
- Az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével a gyermekek nyugodt, egészséges személyiségfejlődésének biztosítása.
- A sikeres iskolakezdéshez szükséges testi, szociális és értelmi készségeket, képességeket kialakítsuk - tanulási képességeiket megalapozzuk.

II. 1. Gyermekképünk

A családi nevelés fontosságát kiemelve, tiszteletben tartva, azt szorosán kiegészítve kívánjuk óvodásainkat úgy nevelni, hogy:

- boldog, nyugodt, kiegyensúlyozott, a rohanó világunk változásaihoz, elvárásaihoz rugalmasan alkalmazkodni tudó egyedi személyiségekké váljanak.
- Ismerjék községünket, annak értékeit. Törekedjenek ezen értékek megóvására, védelmére.
- Az őket körülvevő különbözőségekkal természetes módon tudjanak együtt élni. Legyenek empátikusak, segítőkészek embertársaikkal szemben. Sajátítsanak el életkoruknak megfelelő problémamegoldó képességet.

II. 2. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, amit tiszteletben tartunk.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit, (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

II. 3. Az óvodánk nevelési céljai

- A családi nevelést kiegészítve, a községben élő igen különböző szociális háttérrel rendelkező 3-7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, esetenként hátrányok csökkentésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Családias légkörben, érzelmi biztonság megteremtésével, a gyermeki személyiség kibontakozásának segítése úgy, hogy önmagához viszonyítva legoptimálisabban fejlődjön.
- A sikeres iskolai élet elkezdéséhez szükséges testi, szociális és értelmi készségek és képességek kialakítása.
- A község nevezetességeinek megismertetése, hagyományok ápolása, a környezet szeretetére nevelés, környezettudatos magatartás megalapozása.

II. 4. Alapvető feladatok

- Speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve.
- A családok életének megismerésével a gyermekek differenciált (egyéni szabott) fejlesztése.

- A minél hatékonyabb nevelőmunka érdekében lehetőleg 3 éves korban történő beóvodázás szorgalmazása /100%-os beóvodázás/, és folyamatos óvodába járás elősegítése, különösen a szociálisan hátrányos helyzetű családoknál.
- A közvetlen és a tágabb környezet (természeti és társadalmi) megismerése, pozitív érzelmi viszony kialakítása a természeti és társadalmi értékek iránt. Szokások, magatartásformák kialakítása a környezettel való harmonikus együttélés érdekében. Helyi sajátosságaink, hagyományaink, értékeink megismertetése.
- Sajátos nevelési igényű, és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek beintegrálása az óvodai nevelésbe, esélyegyenlőség megteremtése.
- A gyermekek nevelése, a különbözőségek elfogadására, tiszteletére, természetes társas szükségleteik kielégítésére.

II. 5. Az óvodai nevelés alapelvei

Az óvodában dolgozó óvodapedagógusok és egyéb dolgozók a következőkben felsorolt alapelveket kívánják érvényre juttatni:

- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A gyermekek emberi méltóságának tiszteletben tartása
- Testi és lelki szükségleteinek egyénenkénti biztosítása
- Gyermekközpontú nevelés lehetővé teszi a gyermek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- A 3-7 éves gyermek fő tevékenységi formája a játék
- Az óvónő, és egyéb dolgozók modell értékű személyisége segítse elő a szocializáció utánzásos tanulását
- Az óvodai nevelés során az etnikai kisebbség önazonosságának megőrzését, ápolását és átörökítését integráltan tudja biztosítani
- A család, nevelésben betöltött szerepének elsődlegességét elfogadva, erősítve, azt kiegészítve, esetenként hátránycsökkentő szerepet betöltve, biztosítja az óvoda és család együttműködését. Tiszteli, elfogadja a szülőt.

- Egyenlő esély megteremtése minden óvodás gyermek számára, különös figyelemmel a hátrányos helyzetű, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.

Óvodai nevelésünk- az alapelvek megvalósítása érdekében- gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a **mással nem helyettesíthető játékról**;
- e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről;
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelő munkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt. Mindezt a multikulturális és interkulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat kialakítása kapcsán érjük el.

Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen, ez a gyermekek oldaláról szükséglet, a felnőttek számára kötelesség.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

III. Óvodai nevelésünk feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

III. 1. Az egészséges életmód alakítása

Célja:

A gyermek testi jólétének, lelki egészségének megóvása, egészséges fejlődésének biztosítása. Olyan szükségletek kielégítése, amely hozzájárul a gyermekek növekedéséhez, az egészség megőrzéséhez, egészséges életmód, mentálhigiénés szokások kialakításához, a családokkal való szoros együttműködéssel.

Feladata:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermek testi képességeinek fejlesztése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek igényévé válik a rendszeres, gondos tisztálkodás.
- Önállóan használják a WC-t.
- Önállóan mosnak kezet, szükség estén használják a körömkéfé.
- Önállóan mosnak fogat, fogápoló szereket tisztán tartják.
- Vigyáznak a mosdó rendjére.
- Szükség szerint használják a zsebkendőt.
- Az időjárásnak megfelelően, önállóan, helyes sorrendben öltöznek, vetkőznek.
- Önállóan, kulturáltan étkeznek, az evőeszközöket biztonsággal használják.
- Ügyelnek saját személyük, és környezetük rendjére.

III. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Célunk: a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. Éppen ezért fontos az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes légkör megteremtése. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek tanulása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

Feladatunk:

- Érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör biztosítása.
- A gyermekek szeretetteljes fogadásának köszönhetően már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik.
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- Arra neveljük a gyermekeket, hogy értsék meg és fogadják el, hogy az emberek különböznek egymástól.

- Legyen modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi dolgozójának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.
- A közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása közben lehetőséget teremtünk az erkölcsi tulajdonságok (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség), a gyermek akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlesztésén túl a szokás és normarendszerének megalapozására.
- A gyermeki nyitottságra építve segítjük a gyermekeket, hogy tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra, és szépre, tiszteljék és becsüeljék azt. Törekszünk arra, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetünket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint együttműködünk az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak társaikhoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez.
- A közösségi szokásokat elfogadják, betartják.
- Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.
- A tevékenységekben együttműködnek társaikkal, és a felnőttekkel.
- Együttérzéssel, érdeklődéssel fordulnak társaikhoz, elfogadják, tisztelik a különbözőségeket.
- Keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit, bíznak önmagukban és társaikban.
- Figyelemmel, türelemmel hallgatják meg a felnőtteket és egymást is.
- A vállalt feladat felelősségét átérzik és kialakul a feladattudatuk.
- A feladatok elvégzése érdekében kívánságaikat képesek módosítani, vagy elhalasztani.
- Önálló véleményalkotásra képesek és igazat mondanak.
- Képesek szükségleteik kielégítését késleltetni.
- Képesek kudarc elviselésére.

III. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel az egész óvodai nevelőtevékenységben jelen van.

Az anyanyelvi nevelés célja, feladatai:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelő tevékenység egészében.
- A gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása és a megfelelő válaszadásra szükséges kellő figyelmet fordítani.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejező készség kialakítása.
- Kommunikációs készségek (verbális, nem verbális) fejlesztése
- Megelőzés és korrekció a logopédussal és a családdal együttműködve.
- Differenciált készség, képességfejlesztés a szociokulturális háttér figyelembe vételével.

Az értelmi fejlesztés célja:

A gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi fejlesztés feladatai:

- A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése.
- A tapasztalatok, ismeretek gyakorlása a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben.
- Az értelmi képességek - érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség - fejlesztése.

- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Fejlődés várható jellemzői

- Igénylik a beszélgetést társaikkal, és felnőttekkel.
- Megfelelő szókinccsel rendelkeznek (aktív, passzív).
- Képesek folyamatos, összefüggő, tiszta, grammatikailag pontos beszédre.
- Értelmi képességeik fejlődésével képessé válnak a valóság megismerésére a környezet benyomásainak felfogására, megőrzésére, feldolgozására,
- Az értelmi képességek kibontakoztatásával képessé válnak az önálló, alkotó, aktív tevékenységre

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

IV. 1. Személyi feltételek

- Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- Az óvodapedagógus, a nevelőmunkánk kulcsszereplője, elfogadó segítő, támogató attitűdje modell értékű, mintát jelent a gyermekek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.
- Nevelőmunkánk eredményességét meghatározza az óvodapedagógusok, és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

IV. 2. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a Helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületei elavultak, udvarának játékeszközei egyre inkább felújításra szorulnak. A csoportszobák berendezései megfelelnek a gyermekek testméretének, biztonságosak, esztétikusak. A tárgyi eszközök a gyermekek számára hozzáférhető módon, és biztonságosan vannak elhelyezve. Az épületek elavultsága, a helyiségek szűkössége miatt a Központi, és Csokonai úti egységeinkben nehezen megoldott a megfelelő munkakörnyezet biztosítása az óvodai munkatársaknak.

IV. 3. Az óvodai élet megszervezése

➤ A gyermekek egészséges, a tevékenységben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a helyesen kialakított napirend, és a **hetirend** biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időszakban és időtartamban, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5 – 35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A heti- és napirend kialakítása a csoportokban az óvodapedagógusok feladata, amit az adott csoport ismeretében, számtalan variációval alkalmazunk, élve módszertani szabadságunkkal, figyelembe véve a csoportok által közösen használt helyiség (tornaszoba) beosztását.

➤ A **napirend** igazodik a különböző tevékenységekhez, és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A csoportok napirendjei eltérnek egymástól, mivel különböző szempontokat kell figyelembe venni. Többnyire azonos időben történik az étkezés, pihenés. A napirend kialakításakor azonban fontos szempont a folyamatosság és a rugalmasság érvényesülése, a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekek számára.

A csoportokban a kötelező és kötetlen tevékenységek, kezdeményezések a következő időpontoktól kezdődnek:

- Kiscsoport – november 1-től
- Középső csoport – október 1-től
- Nagycsoport – szeptember 15-től.

➤ **Napirend javaslat:**

7⁰⁰-12⁰⁰ *Folyamatos játéktevékenység, közben:*

- folyamatos tízórai
- egészségügyi szokások
- testmozgás
- tanulási lehetőség kihasználása – differenciált képesség fejlesztés
- kötött és kötetlen tevékenységek
- levegőzés

12⁰⁰-12⁴⁵ *Ebéd*

- munkajellegű tevékenységek – naposság, önkiszolgálás, egészségügyi szokások gyakorlása

12⁴⁵-15²⁰ *Pihenés*

- alvás
- ébredés
- uzsonna

15²⁰-17⁰⁰ *Folyamatos játéktevékenység*

- alkalmanként testedzés
- tanulási helyzetek kihasználása
- folyamatos hazabocsátás

➤ Az óvodai élet szervezésében kiemelt jelentősége van a **gondozásnak** is. Az óvodapedagógus a gondozás közben is nevel, kapcsolatokat épít a gyerekekkel, segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

➤ Az óvodai nevelés céljának eléréséhez a pedagógiai ráhatások egész rendszerét meg kell tervezni. A gondozás, a közösségi élet alakítása, a nevelés alapvető eszközeinek – játék, munka, tanulás – eszközeinek differenciált alkalmazása az óvónő részéről a nevelési folyamat elemzését és **tervezését** kívánja.

A tervezés alapidokumentuma a **csoportnapló**, amely tartalmazza a mindenkori előírásoknak megfelelő adatokat.

➤ **Az egyes gyermekek fejlődési üteme** különböző, valamint ugyanannak a gyermeknek a fejlődési dinamikája a különböző területeken eltérő lehet, ezért a gyermekek megismerését, és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését dokumentálni szükséges. A gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell – szükség szerint -, de legalább félévente. A tájékoztatás megtörtént a szülő aláírásával igazolja.

A következő kötelező dokumentumokat használjuk:

- fejlődési napló,
- fejlesztési terv,
- nem kötelező dokumentumok: egyéni feljegyzések, családlátogatás tapasztalatai.

➤ A gyermekek fejlettségi szintjét DIFER méréssel végezzük. A mérést első alkalommal középső csoport végén, ezt követően nevelési évenként – különösen indokolt esetben olykor félévenként – lehetőleg nevelési év évégén ismétljük meg.

➤ Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Az óvoda nyitvatartási ideje: 6⁰⁰-18⁰⁰ óráig

A gyermekek fogadása 7⁰⁰ órától 17⁰⁰ óráig tart, de igény esetén – szülői kérésre – a gyermekeket hamarabb is fogadjuk.

➤ **Az óvodai csoportok kialakítása**

A gyerekek csoportba sorolását nagy körültekintéssel kell végezni, mivel több szempontot kell egyeztetni:

- Gyermekek személyiségét
- Szülők igényét
- Csoportok szociális összetételét
- A csoportok összetételében nagy hangsúlyt fektetünk a fiúk és a lányok arányos összetételére.
- Figyelembe vesszük, az egyenlő megterhelés érdekében, a halmozottan hátrányos helyzetű, és sajátos nevelési igényű gyermekek arányát a csoportszervezésnél.
- Vegyes és homogén életkorú csoportokat is szervezünk.

Vegyes csoportoknál lehetőség van, hogy testvérek, ismerősök egy csoportba járassanak. A szülők egy része (akik már ismerik) igénylik is ezt a csoportszerkezetet. Homogén csoportokba megközelítőleg egyforma életkorú gyermekeket veszünk fel. Ennek ellenére sem tudjuk elkerülni az évismétlést a rugalmas beiskolázás miatt.

Az óvodai beíratás minden év májusának első hetében történik.

IV. 4. Az óvoda kapcsolatai

Az eredményes partnerközpontú működés során az óvoda arra törekszik, hogy megismerje a közvetlen partnereinek igényét, elvárásait, és összehangolja alapelveit, céljait, feladatait az együttműködés érdekében. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvodánk nyitott és kezdeményező.

IV. 4. 1. Családdal való kapcsolat

Arra törekszünk, hogy a családdal együttműködve, a családi nevelést kiegészítve neveljük, fejlesszük a gyermekeket. Minden lehetőséget megragadunk, hogy a szülőkkel ismertessük nevelői felfogásunkat, programunkat, ill. megismerjük a családi nevelési elvárásokat, szokásokat. Az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Mindennapos kapcsolatban vagyunk a szülőkkel. Óvodánk nyitott: a szülők igényének megfelelően lehetőséget adunk arra, hogy előzetes megbeszélés alapján bármikor betekintést nyerjenek gyermekük óvodai életébe.

Kapcsolattartás formái:

- **Óvodai beíratás:** A beíratás előtt, az **Óvodahívogató** program keretében, a leendő óvodások és szülei közös játék és beszélgetés során megismerkednek az óvodával, és az óvodapedagógusokkal.
- **Családlátogatás** során az óvodapedagógus megismeri a gyerek közvetlen környezetét, életkörülményét, tájékozódik a család nevelési módszereiről, szokásairól. Anamnézist készít, s közben beszélget a szülőkkel a gyerek fejlődéséről.
- **Szülői értekezlet:** Az óvoda életével, a gyermekek fejlődésével kapcsolatos információk megbeszélése.
- **Nyílt hét, nyílt nap:** Nyílt hét, nyílt nap során a szülők betekintheznek az óvoda mindennapjaiba, ismerkednek a nevelés folyamatával, a program gyakorlati megvalósításával.
- **Fogadóóra:** Csoportonként a hét egy meghatározott napján pihenő időben van, illetve egyeztetett időpontban. A szülők egyéni tájékoztatása gyermekük fejlődéséről, nevelési problémák megbeszélése, segítségnyújtás. Az egyéni fejlődés eredményeiről félévenkénti tájékoztatás is fogadóóra keretein belül történik.
- **Szülői munkaközösség:** Szülők érdekképviselete, szülői feladatok koordinálása, szülői kezdeményezések megvalósítása.
- **Közös ünneplések:** Az óvoda hagyományos ünnepei, és a csoportokban kialakult egyéni hagyományok alapján, az óvoda és a csoportok közösségi szellemének, hagyományainak ápolása. Szülő – gyermek, óvoda - család kapcsolat mélyítése.

➤ **Szabadidős programok, rendezvények:**

A család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, pozitív kötődés kialakítása az óvoda iránt. /munkadélutánok, családi sportnap, projektzáró rendezvény, szülők meseelőadásai, a csoportok egyéni rendezvényei, kirándulások, stb./

➤ **Napi kapcsolattartás:** Az óvoda nyitottságából következik, hogy a szülő folyamatosan tájékozódhat a gyermekével történt napi eseményekről, valamint az óvodapedagógus is, a családban történt, gyermeket érintő legfontosabb történéseiről. A napi kapcsolattartás csak a leglényegesebb információk cseréje, a problémák megbeszélése fogadó órán történik.

IV. 4. 2. Intézményekkel való kapcsolat

Óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

➤ **Orvosi és védőnői hálózat:** Mindkét körzet orvosával és a védőnővel, fogorvossal is jó kapcsolatot alakítottunk ki. Rendszeresen elvégzik az ellenőrző vizsgálatokat, szívesen tartanak egészségügyi témában előadásokat.

➤ **Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat:** A jelzőrendszer megfelelő működése mellett preventív jelleggel történik a problémás gyerekek felkarolása, a segítségnyújtás.

➤ **Pedagógiai Szakszolgálat:**

A gyermekek év eleji állapotát a szakszolgálat munkatársai /logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus/ felméri, fejlesztési tervet készítenek, s folyamatos fejlesztést végeznek.

➤ **Szakmai szervezetek:**

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai továbbképzéseket, programokat és érdeklődésnek megfelelően részt veszünk azokon.

➤ **Közművelődési intézmény:**

A Kodály Zoltán Művelődési Ház gyermekrendezvényeit rendszeresen látogatjuk. Lehetőséget kapunk rendezvényeink megtartására. Szívesen teszünk eleget felkérésre is, községi szintű rendezvényeken.

➤ **Általános Iskola: Iskolacsalogató** program keretében rendszeresen ellátogatnak nagycsoportos óvodásaink az iskolába, ahol megismerkednek leendő tanítóikkal, játékos foglalkozásokon vesznek részt. Év végén pedig betekintést nyernek egy tanítási órába.

Meghívjuk a tanítókat nyílt napjainkra. Közös szakmai napokon veszünk részt. Az első osztályosokat visszahívjuk a Mikulás ünnepségre, gyermeknapra. Beiskolázás után november hónapban az óvodapedagógusok nyílt napokon – óralátogatások keretein belül - látogatják meg volt óvodásaikat. A környező települések iskolái is meghívják óvodánk pedagógusait a bemutató óráikra.

➤ **Roma Nemzetiségi Önkormányzattal való kapcsolat**

A gyermekek szociális hátterének megismerése, problémáinak feltárása érdekében fontos a rendszeres kapcsolattartás. Igyekszünk a közös pályázati lehetőségeket kihasználni a hátrányok csökkentése érdekében. Az RNÖ vezetőjének segítségét igénybe véve próbálunk segítséget nyújtani az érintett családoknak. Meghívjuk őket rendezvényeinkre.

➤ A Kárpát – medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében törekszünk külhoni magyar óvodákkal kapcsolatot kiépíteni a lehetőségeink szerint szakmai kapcsolatot teremteni, kiépíteni velük.

V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

V. 1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb, semmi mással nem helyettesíthető tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyerek elemi, pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, a kreativitást, az egész személyiséget fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus, aki utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata a megfelelő csoportlégkör, hely, idő eszközök és élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz. Az élményszerű, elmélyült, felszabadult gyermeki játék kibontakozását a feltételek megteremtése mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, indirekt reakcióival érheti el az óvodapedagógus.

Célunk:

A gyermekek szabad képzettársításának elősegítése, személyiségük kiteljesítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális kapcsolatok, élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása.

Feladataink:

- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki **benyomások feldolgozásának** biztosítása.
- A különböző **játékfajták** /gyakorló - konstrukciós, szimbolikus és szerepjáték: színlelő-, szerep-, fantázia játék, bábozás, dramatizálás, alkotó játék, barkácsolás, szabályjáték/ **kibontakoztatásának** biztosítása, tartalmának gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- A **szabad játék** elsődlegességének **biztosítása** a szülőkkel, pedagógus és nem pedagógus kollégákkal való együttműködésben.
- A játékhoz szükséges **feltételek** folyamatos **biztosítása**. (hely, idő, eszköz)
- **Nyugodt légkör** megteremtése.
- **Élményszerzési** lehetőségek biztosítása.
- Utánozható **minta adása** a játéktevékenységre, szükség esetén bekapcsolódás, együtt játszás a gyerekekkel.
- Az óvodapedagógus **tudatos jelenléte** a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulásának elősegítésére.
- **Anyanyelvi fejlesztés** szabad játék tevékenység keretén belül.

Az óvodapedagógus szerepe a játékban

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. /Tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenlét - pedagógiai optimizmus/ Potenciális partner, akit érdekel, amit a gyerekek játszanak, tesznek, csak a szükséges esetekben avatkozik be, pl. a veszélyessé váló agresszív játékok. A szabad játék és játszótárs választás biztosítása, a kreativitás ösztönzése, támogatása. A játékelképzelés megbeszélésének inspirálása. A gyermekek aktuális fejlettségi szintjének nyomon követése, egyénre és csoportra szabott fejlesztési feladatok tervezése és megvalósítása, elsősorban indirekt módszerekkel.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek képesek kitartóan, elmélyülten, több napon keresztül egyazon játéktémában együtt játszani.
- Játékhelyzetben újraalkotják a felnőttek tevékenységét, kapcsolatait.
- Képes szerepjátékok megszervezésére, a szükséges eszközök kiválasztására, szerepek elosztására, vállalására, játzó hely kialakítására.
- Játékukhoz eszközöket is készítenek.
- Képesek bonyolult építményeket létrehozni, konstruálni.
- Képesek a szabályok betartására, betartatására, szabályok alkotására.
- Játékuk során képesek párbeszédeiket megfelelő kommunikációval és metakommunikációs jelzésekkel kísérni.

V. 2. Verselés, mesélés

Az érzelmi biztonság megadásának, s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

A gyermekek spontán tevékenységéhez a népi mondókák, csiklandozók, tapsoltatók, stb. állnak közel. Ezek az első olyan érzéki élmények a számukra, melyek a nyelven át egy másik emberhez kötődnek, és őket is tevékenységre serkentik. Az irodalom eredeti formájában nem írott, hanem kimondott, eltáncolt, elénekelt szó volt. A kisgyermek ebben az ősi formában élvezi és műveli az irodalmat. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínál a mindennapos mondókázásra, verselésre.

A gyermekek nagyon eltérő nyelvi fejlettséggel érkeznek az óvodába, melynek egyik oka a családi háttér különbözősége. A gyermekek többsége képes életkorának megfelelően kifejezni magát, megfogalmazni gondolatait, de találkozunk olyan gyerekekkel is, aki szavakkal, mutogatva próbál környezetével kommunikálni. Tapasztalatunk, hogy a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű családból érkezett gyermekek óvodába kerülésükkor gyakran csúnya szavakat használnak, beszédértésükben, szókincsükben egyaránt hiányosságok tapasztalhatók. Ezért náluk

kiemelten fontosnak tartjuk az egyéni fejlesztést, és a példaadást. Sok a beszédhibás gyermek. Óvodánkban logopédus foglalkozik a nagycsoportosokkal.

Amikor óvodába kerülnek a gyermekek, már ismernek néhány népi mondókát, ölbeli játékot, tapsoltatót, stb. Szívesen idézik fel ezeket az óvodában az óvónővel, társakkal.

A közös felidézés nagy öröm a számukra, megnyugtatja őket.

A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A mese mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra, és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesehallgatás egy belső képvilágot jelenít meg, ami a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mindennapi alvás előtti mesélésnek csoportonként kialakult szokásai vannak.

A verselésre a nap folyamán bármikor lehetőség adódik, azt kihasználjuk. Az óvodában a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A gyermek saját vers - és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Verses és mesekönyvekkel jól ellátott óvodánk. Meg vannak a feltételek, hogy igényes irodalmi anyagot állítsunk össze. A bábozáshoz minden csoportban adottak a feltételek.

A fejlesztés célja:

- A gyermekek életkorának megfelelő irodalmi élmény nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése
- Az érthető kifejező beszéd és a belső képalkotás készségének kialakítása
- A gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének segítségével pozitív személyiségjegyek megalapozása.

Feladataink:

- A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása.
- A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, bábozás, dramatizálás).
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése.
- Nyugodt, meghitt légkör, szoros érzelmi kapcsolat megteremtése az irodalmi alkotások teljes átéléséhez.
- Megfelelő hely, idő, eszköz biztosítása.
- A gyermekek önálló elképzeléseinek segítése.
- Az irodalmi művek élményszerű bemutatása.
- A szülők meggyőzése az otthoni mesélés fontosságáról.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mondókáznak, verselnek, mesélnek.
- Néhány mesét, verset, mondókát képesek emlékezetből felidézni.
- Kialakul a belső képalkotás képessége.
- Képesek történetek kitalálására, befejezésére, önálló mesemondásra.
- Bábozással, dramatizálással megjelenítik a mesét.
- Tisztán, érthetően, életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelő fejlettségi szinten beszélnek.
- Kialakul beszédfigyelmük.

V. 3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt jelentő közös ének – zenei tevékenységek során felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás, a közös éneklés örömét - fejlődik hallásuk, éneklési készségük, ritmusérzékük, harmonikus, szép mozgásuk. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok, és népi játékok, a hagyományok megismerését és továbbélését is segítik.

Az énekes népi játékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességének (az egyenletes lüktetés, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is - zenei hagyományait.

Az első zenei élményeit a gyermek a családban szerzi meg.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű családokból érkezett gyermekek zenei érdeklődése már óvodába lépésükkor szembetűnő, ritmusérzékükben, szép éneklésükben egyaránt tükröződik, ezért a zenei tevékenység során szerzett sikerélményük jó alap a további személyiségfejlesztésükhöz.

Kihasználunk minden lehetőséget a csoportszobában és udvaron egyaránt, amely adódik az énekes és mondókás játékokra. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermekek mindennapi tevékenységének. Az énekzene, énekes játék, hatással van a gyermek nyelvi-kommunikációs fejlődésére.

Óvodánk zenei eszköztára megfelelő.

Célunk:

- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk formálása
- Az éneklés megszerettetése
- A gyermekek zenei anyanyelvének megalapozása

Feladataink:

- Megfelelő légkör kialakítása, érzelmi motiváltság biztosítása.
- A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport szintjének megfelelő válogatása.
- A 3-6-7 éves korban megtervezhető, hagyományos, jellegzetes zenei tartalmak biztosítása.
- A gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, mozgáskultúrájának fejlesztése.
- A közös éneklés és dalos játék örömeinek megteremtésével a gyermekek érzelmvilágának gazdagítása.
- Népdalok, néptáncok és népi játékok alkalmazásával a néphagyományok megismertetése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Élvezettel hallgatják a zenét.
- Képesek néhány mondókát, dalt tisztán, helyes kiejtéssel elénekelni.
- Mozgásokat, táncmozdulatokat esztétikusan, koordináltan végzik.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést, és a ritmust.
- Felismerik a halk-hangos éneklés közötti különbséget, s képesek kifejezésükre.
- Megkülönböztetik és érzékeltetik a gyors-lassú tempót.
- Képesek dallam és ritmusmotívumok visszatapsolására, visszaéneklésére.
- Tudnak dallamot bújtatni.
- Képesek hangok, hangszínek, hangszerek hangjának felismerésére.

V. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az ábrázolás különböző fajtái - a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka – mint az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-térbeli tájékozódó- és rendezőképeségek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A gyermeki alkotás a **belső képek gazdagítására** épül.

Az ábrázolás, az alkotás **segíti a gyermekek tér-, forma és színekézeteinek alakulását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük kialakulását.**

Nagyon eltérő a gyermekek ábrázolóképesége óvodába kerülésükkor. Van olyan gyerek, aki ügyesen használja az ábrázolás eszközeit, de sajnos olyan is van, aki az óvodában fedezi fel, hogy a ceruza nyomot hagy a papíron.

Az óvodában a gyermekek megismerkednek a különböző anyagokkal, azok jellemzőivel, a konstruálás és ábrázolás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel. Fejlődik munkaszervezési képességük, megtanulják a különböző eszközök használatát.

A gyermekek próbálgatva alakítják ki saját formanyelvüket, képzeteik, emlékezetük, és képzeleteik alapján rajzolnak, festenek és mintáznak.

Az óvodapedagógusok az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán lehetőséget biztosítanak. Igyekszünk kialakítani a gyerekekben az igény az alkotásra az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. A tevékenységeket **mikrocsoportos** formában szervezzük.

Az elkészült munkák valamennyi csoportban ki vannak függesztve. A szülők örülnek ezeknek az „alkotásoknak”, és nyomon követhetik gyermekük ábrázolótevékenységének fejlődését. A gyermekek munkáit jellel ellátott dobozban gyűjtjük, Év végén minden gyermek hazaviheti munkáit.

Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek bátorítására is. A spontán vizuális hatások közül a legjelentősebb a közvetlen környezet, ezért igyekszünk esztétikus és harmonikus környezetet biztosítani a számukra.

A tevékenység célja:

- A tárgyi világ megismerése, az **újraalkotás**, a gyermekek örömteli tevékenysége.
- Személyiségfejlesztés: a gyermek élmény és fantáziavilágának **képi, szabad önkifejezésére építve**.
- **Tér-, forma-, színeképzeiteinek gazdagítása**, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük kialakítása.

Feladataink:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának differenciált fejlesztése.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- Az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre.
- Technikai ismeretek elsajátítása (eszközök használata, anyagok, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai eljárásai).
- Finommotorikus képességük fejlesztése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Örömmel, saját kezdeményezésre ábrázolnak.
- Élményeiket, elképzeléseiket a képalkotásban egyéni módon jelenítik meg.
- A megismert technikákat készség szinten alkalmazzák.
- Tudnak különféle technikákkal képet alkotni, a technikát a rendelkezésre álló anyagokból megválasztani.
- Ábrázolása változatos színhasználatot és tagoltságot mutat.
- Téralakításban, építésben ötletesek, másokkal együttműködőek.
- Megfogalmazzák értékítéleteiket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.

V. 5. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszköze.

A torna, a **mozgásos játékok** fejlesztik a gyermekek természetes **nagymozgását** (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és **testi képességeit**, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.

Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Az óvodánkba járó gyerekek mozgáskészsége átlagos. Egyre több a túlmozgékony, fokozott mozgásigényű gyermek, ezt a mindennapos mozgáslehetőség megteremtésével igyekszünk ellensúlyozni.

Néhány éve sikerült az egyik egységben tornaszobát kialakítani, eszközeinket pedig IPR pályázati forrásból jelentősen bővítettük. Így a szükséges feltételekkel rendelkezünk.

A mozgásfejlesztés az egész óvodai életet átszövi. A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Két fő területe:

- Szabad játékban,
- Kötött az óvodapedagógus által szervezett mozgás tevékenység és a mindennapos mozgás.

Szabad játékban

A gyermekek napirendjét úgy alakítjuk ki, hogy egész nap biztosítsuk számukra a megfelelő helyet és eszközöket mozgásos tevékenység végzéséhez a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

A mozgás tevékenységek anyaga az atlétika, torna, játékjellegű főgyakorlatokból tevődik össze. Itt teremtünk alkalmat speciális gyakorlatok beiktatásával tartásjavító, lábboltozat erősítő gyakorlatokra. Az éves anyag elrendezésénél a didaktikai, pszichológiai tényezők mellett a helyi, az időjárás sajátosságait is figyelembe kell venni. A foglalkozás megszervezésénél a csoport fejlettségére is tekintettel kell lenni. Különböző nehézségű, differenciált feladatok adásával igyekszünk minden gyereknek megfelelő fejlesztést biztosítani.

Mindennapos mozgást naponta legalább egyszer szervezünk. A tevékenység napirendbe illesztését minden csoport óvónője maga dönti el. Lehetőség szerint ezt is a szabadban, jó levegőn tartjuk.

A tevékenység célja:

A gyermekek harmonikus mozgásának, testi képességeinek, tájékozódásának, alkalmazkodó képességének és akaratit tulajdonságainak fejlesztése játékos formában.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgások és mozgásfejlesztő játékok folyamatos biztosítása.
- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- Mozgáskészség, mozgáskultúra alakítása.
- A testi képességek, erő, állóképesség, ügyesség, gyorsaság fejlesztése.
- A mozgáson keresztül az értelmi és szociális képességek fejlesztése.
- A mozgáson keresztül testséma fejlesztése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyerekek igénylik és szeretik a rendszeres, közösen végzett mozgást.
- Biztonságosan mozognak, mozgásuk harmonikus, összerendezett.
- Környezetükben jól tájékozódnak, ismerik az irányokat.
- Kialakul nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyérzékük.
- A versenyjátékokban betartják a szabályokat.
- Kialakul egészséges versenyszellemük, kudarctűrő képességük.
- Önfegyelmük, figyelmük fejlődik
- Bővül aktív és passzív szókincsük a mozgáshoz kapcsolódó kifejezések beépülésével.

V. 6. A külső világ tevékeny megismerése

A környezettel való ismerkedés a kisgyermek alapvető szükséglete. A gyermekek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermekek - miközben felfedezik a valóságot - megismerik szülőföldjüket, lakókörnyezetüket, az ott élő embereket, a helyi hagyományokat és néphagyományokat, szokásokat, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják azok szeretetét, védelmét is.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatokhoz is jutnak, amiket tevékenységeikben alkalmaznak. Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképességük, fejlődik tér, sík-és mennyiségsszemléletük.

Az óvodába érkező gyermekek különböző ismeretekkel érkeznek.

A gyermekek többsége a szűkebb környezet tárgyait, jelenségeit ismeri, felismeri, megnevezi, a szűkebb környezetében jól eligazodik. A hátrányos helyzetből érkező gyermekek ismeretei hiányosak. A családból hozott élményeket, tapasztalatokat, ismereteket az óvoda kiegészíti, bővíti, rendszerezi.

A külső világ tevékeny megismerésének tartalmi elemei:

- Társadalmi környezet
- Természeti környezet
- A környezet mennyiségi, formai viszonyai
- Természetvédelem

A tevékenység célja:

A gyermekek életkoruknak megfelelő szinten, minél több tapasztalatot szerezzenek változatos tevékenységeken keresztül, az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből, közben alakuljanak ki olyan képességek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz és tájékozódáshoz szükségesek.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtsen olyan helyzeteket, ahol a gyermekek élményszerűen tapasztalhatják, megfigyelhetik – cselekvő részesei lehetnek – szűkebb és tágabb környezetüket.
- Biztosítson olyan eszközöket, tevékenységeket, amik felkeltik a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetben teszi lehetővé számukra a tapasztalatok, ismeretek megszerzését.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességének fejlődését, a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozásához, alakításához.
- Engedje a gyermekeket tapasztalni, elmélyülni, kíváncsiskodni, játszani.
- A feltételek biztosításán túl fontos, hogy az óvónő legyen tájékozott, érdeklődő, legyen minta, érzékeltesse az értékeket.
- Alakítson ki együttműködő kapcsolatot a szülőkkel, az óvoda társadalmi környezetével.
- Kapcsolódjon be a helyi környezeti problémák feltárásába, a megoldáskeresésbe.
- Kezdeményezzen könnyed, vidám, játékos tevékenységeket.

Környezeti nevelésünk helyi sajátosságai, feladatai:

Környezeti nevelésünk során fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek már az óvodában megismerjék lakóhelyük értékeit, nevezetességeit, és ápolják, védjék azokat.

Községünk emlékhelyei, nevezetességei, valamint állandó kiránduló és megfigyelő helyeink:

- A védett templomkert, ahol a fülesbaglyok élnek
- Műemlék jellegű templom és bástyaszobák
- Kotszegi kert a Műemlék Csöszházzal
- Falumúzeum
- 1848-as emlékmű és emlékkert
- A községet körülvevő nádas-vizes terület

Ezekre a helyekre különböző időszakokban rendszeresen visszatérünk. Ilyen alkalmakkor megfigyeljük a természetben történő változásokat, az évszakok változásait, érzékeljük a természet és az épített környezet szépségét.

A községben fészkelő gólyákat nyaranta megszámláljuk, figyelemmel kísérjük fejlődésüket.

Környezetvédelem

„A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, átrendezni – s ha most nem kapnak megfelelő indítást – tönkretenni.”

(Játék – Mozgás – Kommunikáció)

A környezetvédelem a környezet ismeretén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul.

Fontos nevelési feladat, hogy a gyermekek védjék a környezetüket.

A környezetvédelemre nevelés során az óvoda minden dolgozójának, sőt a szülőknek is példát kell mutatniuk.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek tudják nevüket, lakcímüket, szüleik, testvéreik nevét.
- Ismerik az egyes évszakok néhány jellemzőit, különbséget tudnak tenni az évszakok között.
- Ismerik a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét.
- Ismerik az őket körülvevő közlekedési eszközöket, az alapvető szabályokat.
- Ismerik a testrészeket, érzékszerveket, azok funkcióját, védelmét, ápolását.
- Felismerik a napszakokat.
- Ismerik szűkebb környezetükben lévő néhány fontosabb intézmény (iskola, posta, orvosi rendelő...) rendeltetését.
- Megismerik lakóhelyük nevezetességeit.
- Ismerik az ünnepekhez kapcsolódó hagyományokat, népszokásokat.
- Óvják, védik környezetüket.

V.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybe eső munka és munka jellegű játékos tevékenység. A munkatevékenység egyrészt a gyermekek saját személyével kapcsolatos teendők ellátása (önkiszolgálás), másrészt a közösségért végzett tevékenységek (naposság, alkalomszerű munkák, a környezet rendben tartása, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, növénygondozás, madárvédelem).

A gyermeki munka az óvodában önként – azaz örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek, tulajdonságok (pl. kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) alakításának fontos lehetősége.

A munka és a munkajellegű játékos tevékenység óvodáskorban a személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, a mögötte való attitűd a játék és a munka megkülönböztetése.

A munka a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Célunk:

Olyan aktív tevékenységek biztosítása, melyek során cselekvő tanulással a gyermekben olyan attitűdök, készségek, képességek, tulajdonságok alakulnak ki, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességtudatát.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Különböző típusú aktív tevékenységek tudatos szervezése.
- Az önkiszolgálás és a közösségért végzett munka jellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismerése, megóvása.
- A lehetőség megteremtése arra, hogy a gyermekek önként, örömmel és szívesen, képességüknek megfelelően végezzék az önmagukkal kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, ill. a társaik érdekében végzett munkatevékenységet.
- Fokozatosság elvének érvényesítése az aktív tevékenységek szervezésében.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Önként, szívesen vállalnak megbízásokat.
- A vállalt tevékenységet örömmel, és szívesen végzik.
- Ügyelnek saját maguk és környezetük rendezettségére.
- Részt vesznek a növények gondozásában.
- Felismerik munkájuk környezetre gyakorolt hatását.
- Munkájukban kitartók, kötelességtudatuk alakulóban van.
- Megbecsülik a felnőttek és társaik munkáját.
- A szemét és hulladékkezelés szokássukká válik.
- Jártasságot szereznek az eszközök, szerszámok célszerű használatában.
- A közösen végzett tevékenységek hozzájárulnak a társas kapcsolatok alakulásához.

V.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Nem szűkül lenni az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás alapja nem a megtanulás, hanem a tévedések korrigálása közben létrejövő tapasztalat. A gyermek a tanuláshoz nem alanya, hanem hatékony résztvevője.

Az ismeretszerzés elsősorban a tevékenység közben alakuló kereső- tévedő-rátaláló folyamatok segítségével zajlik.

A tanulás folyamatában építünk a gyermek

- kíváncsiságára,
- érdeklődésére,
- cselekvéseire,
- önállósulási vágyára.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Utánzásos, minta-és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Cselekvéses tanulás
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- Gyakorlati problémamegoldás

A tevékenység célja:

A tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, és a képességek fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki személyiség fejlesztése az életkori és fejlődési sajátosságok figyelembe vételével, interaktív tanulási, tanítási módszerek dominanciájával.
- Sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálása.
- Az egyéni tanulási utak támogatása a gyermeki szükséglethez, és egyéni képességhez igazodva a gyermek cselekvéseiben.
- A megfelelő mennyiségű és minőségű óvónői segítségadás biztosítása.
- A gyermekek kompetenciáinak fejlesztése.
- A gyermekek tapasztalataira, ismereteire építő. Tanulást támogató környezet megteremtése.
- Felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitás erősítése.
- A tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékelés alkalmazása.

VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Belép a **lassú átmenetnek** abba az állapotába, amelyben az **óvodásból iskolássá érik/szocializálódik**. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

➤ Testi érettség

A testileg egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozásig. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

➤ Lelki érettség:

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek képessé teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- A cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás így kialakulóban van.
- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

➤ Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségű ismeretei vannak.

➤ **Szociális érettség:**

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, fegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A **sajátos nevelési igényű gyermekek** esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

VII. Gyermekvédelem az óvodában

Az óvodánkban a gyermekvédelem szervezett kereteken belül történik. A gyermekvédelem minden óvodapedagógus és óvodai dolgozó feladata és kötelessége.

A gyermekvédelmi munkát végzők feladata:

„... hozzá kell járulnia a gyermek testi, érzelmi, értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzéséhez.” (GyVT.38.§ 1. bekezdés)

Az óvoda gyermekvédelmi munkáját a gyermekvédelmi felelős fogja össze az intézményvezető irányításával. Tanév elején a csoportvezető óvónők családlátogatásaik alapján a gyermekvédelmi felelőst tájékoztatják a tapasztalatokról. A tapasztalatok alapján a gyermekvédelmi felelős munkatervben rögzíti a feladatokat, célokat az egész óvodára vonatkozóan havonkénti lebontásban.

Így része az óvodai pedagógiai működési tervnek.

Óvodásaink eltérő környezetből kerülnek óvodába. Fontosnak tartjuk az egyéni bánásmód alkalmazását, az egyéni sorsokkal való törődést. Ezeknek a feladatoknak a megoldása már szinte hagyomány az óvodánkban. Évről – évre emelkedő tendenciát mutat a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma.

„A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.” (GyVT. 6. § 2. bekezdés)

Minden gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődés, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetben történő nevelkedéshez. Mivel községünkben több család mélyszegénységben él, ezért minden óvodapedagógusnak feladata a segítség lehetőségének keresése. Óvodai életünk megszervezésénél igyekszünk sok olyan programot biztosítani, ahol ismereteiket gyarapíthatják, élményeket szerezhhetnek gyermekeikkel közösen. Ha a felmerülő problémán az intézmény keretein belül nem tudunk segíteni, akkor a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, illetve a gyámügyi előadó segítségét kérjük.

A sikeres gyermekvédelmi munkának alapvető feltétele a jelzőrendszer megfelelő működtetése – pedagógusok, gyermekvédelmi felelős, gyermekjóléti szolgálat, gyámügyi előadó, egészségügyi szakdolgozók közreműködése.

A gyermekvédelmi feladatokat csak közös összefogással tudjuk ellátni. Éppen ezért kapcsolatot tartunk a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyámügyi feladatokat ellátó gyámügyi előadóval, ugyanakkor a speciális feladatok megoldásában a Polgármesteri Hivatal jegyzőjének segítségét kérjük (védelembe vétel). A Szülői Munkaközösség is segít és támogat bennünket a gyermekvédelmi munkában.

Az előző évben az óvodánkban növekedett a nevelőszülőknél elhelyezett gyerek. A gyermekvédelmi szempontokat figyelembe véve figyelemmel kísérjük a ezeknek a gyermekeknek a neveltetését.

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Az egyéni törődést szakemberek biztosítják: gyogyapedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus, munkájukat pedig szakvizsgázott fejlesztőpedagógusok segítik az intézményen belül.

- Az egyéni fejlődési eltéréseket mutató gyermekek egyéni elfogadása, a pozitív megítélés, a gyermekek jobb teljesítményének kiemelése a csoporttársak előtt, jó hatással vannak a gyermek fejlődésére.
- Természetes jelenségként kell kezelni a gyermekek eltérő teljesítményét, és egyéni bánásmód alkalmazásával az önmagához mért legjobb teljesítményre ösztönözni.

A gyermekek közötti eltérések sokféleképpen nyilvánulnak meg:

- Értelmi képességek elmaradása (más-más tempója)
- Mozgás, gondolkodás elmaradása, lelassulása, illetve túlmozgékonyság
- Szélsőséges érzelmi megnyilvánulások
- Hátrányos helyzet valamilyen szempontból – elkényeztetés, elhanyagolás, negatív környezeti hatások a gyermekek érzelmi életét érintik – melyek hosszabb ideig fennmaradva az értelmi fejlődést, az eredményes tanulást akadályozhatják

.VIII. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei

Óvodánkban az évszakhoz kapcsolódó ünnepkörök és a jeles napok jelentik az óvodai élet vezérfonalát. Nevelőmunkánk fontos része a néphagyományok, népszokások felelevenítése. Az ünnepek, a szokások keretet adnak munkánknak. A gyermekek megszokják a jeles napok ismétlődését, és azt, hogy mindennek megvan a maga ideje. Az ünnepek várása, a készülődés fokozza az esemény hangulatát, belső tartást ad, s ez által fejleszti a gyermek személyiségét. Lakóhelyünk hagyományait, a néphagyományt próbáljuk megőrizni, és továbbadni.

Az óvoda ünnepei:

➤ Mikulás

Óvodánkban a hagyománynak megfelelően a Mikulás ajándékot hoz a gyerekeknek. Az óvónők bábelőadással készülnek. Erre az ünnepségre a hagyomány szerint meghívják az első osztályos „volt” óvodásainkat, hogy együtt ünnepeljünk.

➤ Farsang

A csoportok döntésétől függően szülőkkel, vagy csak gyerekekkel kerül sor a hagyomány szerinti ünneplésre. A farsangi süteményeket, maskarákat a szülők, ill. a szülői, óvónői segítséggel a gyerekek készítik el. Évek óta minden csoport maga szagztatja ki a farsangi fánkot, s miután a szakácsnénik kisütötték, közösen fogyasztják el. A gyerekeke verseket, mondókákat tanulnak, bekapcsolódnak vidám játékokba, versengésekbe. A nagyobbak bekapcsolódnak a Kische-báb elkészítésébe. Farsang végén körbetáncolják, kicsúfolják, majd elégetik.

➤ Gyereknapi

Évek óta hagyományos sétát teszünk a faluban. A nagyobbakkal megnézzük a falumúzeumot. A Csokonai-úti egység szép füves udvarán közösen játszunk, versengünk, játékos sportvetélkedőkön veszünk részt. Amennyiben az időjárás engedi, szabad tűzön főzik a szülők az ebédet, amit a teraszon együtt fogyasztunk el.

➤ Ballagás - Nagycsoportosok búcsúztatása

Május utolsó napján, bensőséges ünnepség keretében búcsúzunk a szeptemberbe-iskolába készülő óvodásainktól.

IX. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése

Az ellenőrzés a hatályos jogszabályoknak, a partnerek igényeinek, a fenntartói elvárásoknak és a HOP-nak való megfelelést vizsgálja. Az óvodában a belső ellenőrzés az éves szintre lebontott ellenőrzési tervek szerint történik. Az ellenőrzést az óvodavezető és az általa megbízott felelősök végzik.

Belső ellenőrzést, értékelést végzők:

- Óvodavezető – a teljes intézményi működésért felelős, ezért az intézmény teljes körű ellenőrzése az ő kompetenciája.
- Óvodavezető helyettes – felelős a pedagógiai munkáért.
- Munkaközösség – vezető – a szakmai munkáért felel.
- Az óvodapedagógusok elsősorban önellenőrzést végeznek és saját munkájukat értékelik.

Az óvodai csoportok belső ellenőrzési és értékelési rendszere:

- A gyerekek írásbeli értékelése
- A pedagógusok (és pedagógiai munkát segítők) ellenőrzése és értékelése.

Dokumentumelemzés: Az óvodai csoportok írásbeli dokumentumait az óvodavezető ellenőrzi folyamatosan, ill. a dokumentum elkészítési határidejének megfelelően.

Csoportnapló ellenőrzése:

- Nevelési terv: félévente
- Differenciált foglalkoztatásban részesülők felzárkóztatása: havonta
- Oktatási terv, napi bejegyzések: folyamatos

Felvételi, mulasztási napló ellenőrzése: október 15-ig az adatok felfektetését ellenőrzi a vezető, továbbiakban folyamatos az ellenőrzés.

Az ügyvitel ellenőrzését a vezető óvónő, ill. helyettese végzi az adminisztratív dolgozó bevonásával.

A nevelőmunka feltételének vizsgálata:

Az óvoda személyi feltételeit a fenntartó, illetve az óvodavezető vizsgálja, s dönt a dolgozók felvételéről.

Az óvoda tárgyi feltételeinek vizsgálata: A vezető óvónő végzi, folyamatos.

A nevelő-fejlesztő munka ellenőrzése, elemzése, értékelése:

Az ellenőrzést végzi az óvodavezető, ill. munkaközösség vezető. A vezető ellenőrző látogatásai lehetnek:

- Tervszerűek
- Spontánok

Tervszerű ellenőrzés:**Tájékoztató látogatás**

- Nem mindig előre bejelentett.
- Nem követi értékelés, csak megbeszélés.

Tematikus látogatások

- A nevelőtestület által elfogadott szempontsorok alapján, az adott nevelési év céljai, és feladatai megvalósításának ellenőrzése.
- Mindig értékelés követi a csoportban dolgozó másik óvónővel együtt.
- Visszatérő látogatások
- Az adott feladatok végrehajtásának ellenőrzése.

A vezető spontán ellenőrzései:

- A nap bármely pontján a vezető néhány perces megjelenését takarja.
- Az így tapasztaltakból következtetést a vezető nem von le, de felhívhatja a figyelmét egy tervszerű ellenőrzés szükségességére.
- Értékelés nem követi.

Az értékelés lehet négy szemközti, ill. csoportos.

Minden esetben indoklás kísérje az eredmények és a hibák felsorolását, az értékelés legyen arányban az elvégzett munkával. Az értékelés mindig legyen nevelő hatású, a lényeges kérdésekkel foglalkozó, ösztönző, optimista. Legyen demokratikus.

Amennyiben szükséges szakmai szolgáltatók (tanácsadó) igénybevétele az ellenőrzés, értékelés rendszerében.

A helyi nevelési program ellenőrzése, értékelése

- A program ellenőrzésében és értékelésében valamennyi óvónő részt vesz a óvodavezető irányításával.
- A bevezetés előtt a feltételrendszer vizsgálata.
- A bevezetést követő első nevelési év végén átfogó értékelés.
- Milyen eredményeket hozott a Program?
- Hogyan befolyásolta a nevelőtestületet a program?
- Milyenek a szülők visszajelzései?
- A bevezetést követő 3 évente a nevelési folyamat vizsgálata a kimenet oldaláról.

Célja: a hatékonyság, a minőségjavítás, az önképzés és továbbképzés tudatos szervezése.

Az elemzésben, az értékelésben segíthet a szaktanácsadó és a szakértő.

Érvényességi nyilatkozat:**A helyi nevelési program érvényességi ideje:**

A nevelőtestület határozata alapján érvényes visszavonásig.

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- jogszabály módosítás
- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol

Előírás a programmódosítás előterjesztése:

Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőtestületének részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.

Nyilvánosságra hozatal:

A pedagógiai program a szülők és egyéb partnerek számára elérhető az intézmény honlapján.

A nevelői szobában bármikor hozzáférhető, illetve előzetes megbeszélés alapján megtekinthető. Az intézményből elvinni nem lehet.

A Hajdúszováti Óvoda és Mini Bölcsőde
Pedagógiai Programja

Hajdúszováti Óvoda és Mini Bölcsőde
4212 Hajdúszovát, Hősök tere 8.

Intézmény OM – azonosítója: 030983	Készítette: Nagy Istvánné intézményvezető
Legitimációs eljárás – Az érvényességet igazoló aláírások:	
Határozatszámom elfogadta: ..... Nevelőtestület nevében névaláírás	Véleménynyilvánítók: ..... Óvodai szülői szervezet nevében névaláírás
Határozatszámom jóváhagyta: ..... intézményvezető PH.	
Egyetértését kinyilvánító: ..... Fenntartó, működtető nevében névaláírás	
Hatályos: a kihirdetés napjától 2018. szeptember 1-től	
Iktatószám:	